GEMEENTE HEERENVEEN

| Voorstel aan de gemeenteraad |

Portefeuillehouder

Zoetendal

Datum collegebesluit

29 september 2015

Opsteller

A. de Boer

Registratie

GF15.20079

Agendapunt

Onderwerp

Bestuursrapportage 2015 en Themabegroting 2016

Voorstel

1. Vaststellen van de Bestuursrapportage 2015;
2. Vaststellen van de Themabegroting 2016, inclusief de meerjarenbegroting 2017-2019;
3. Instemmen met de uitgangspunten voor de tariefverhogingen van de gemeentelijke belastingen en heffingen in 2016.

Aanleiding

Op grond van de gemeentewet dient de Themabegroting jaarlijks voor 15 november door de raad te zijn vastgesteld en worden ingediend bij de provincie. Hierop is het 2e stollingsmoment uit onze Planning & Control cyclus afgestemd (de raadsbehandeling vindt plaats op 9 november 2015). Bijgevoegd zijn de Bestuursrapportage 2015 en de Themabegroting 2016.

Overwegingen

In dit raadsvoorstel wordt ingegaan op de Bestuursrapportage 2015 (1), de Themabegroting 2016, inclusief de meerjarenbegroting 2017-2019 (2), de nadere toelichting op de Themabegroting 2016 (3), en de uitgangspunten voor de tariefverhogingen van de gemeentelijke belastingen en heffingen in 2015 4).

1. Bestuursrapportage 2015

In de bestuursrapportage leggen wij verantwoording af over de werkzaamheden over de eerste helft van 2015. Er wordt ingegaan op wat er is gerealiseerd en welke budgettaire afwijkingen zich aandienen. Hierbij worden voorstellen gedaan om waarnodig de budgetten aan te passen, om te voorkomen dat er bij de Themarekening 2015 grote afwijkingen zullen ontstaan tussen de begrote en gerealiseerde bedragen.

Resultaat 2015

Over het jaar 2015 is er een positief resultaat van € 811.627 (zie uitkomsten bestuursrapportage 2015). Wij stellen voor dit resultaat toe te voegen aan de algemene reserve. De voornaamste incidentele voordelen zijn de verkoop van gemeentelijke eigendommen en het voordeel op de kapitaallasten.

In de bestuursrapportage zijn geen structurele doorwerkingen opgenomen voor de jaren 2016 en verder, maar zijn deze verwerkt in de primitieve begroting 2016. Het betreft hier de verwerking van de correctie formatie van de afdeling Samenleving (-/- € 70.788), het Participatiebudget (-/- € 350.000), uitvoering wettelijke taak sporttechnische inventarisatie (-/- € 9.000), de compensabele BTW op het product afval (€ 81.000, vanaf 2016 € 49.000) en de herstructurering van de leningportefeuille (€ 300.000, oplopend tot € 2 miljoen in de jaren 2016-2019). Op de financiële gevolgen van de herstructurering van de leningportefeuille voor het meerjarenperspectief 2016-2019, wordt onder punt 2 nader ingegaan.

Daarnaast zijn de ramingen aangepast met betrekking tot de onderhoud van de gemeentelijke gebouwen. Voorheen werden de grote investeringen in het beheer en onderhoud geactiveerd en werden de kapitaallasten opgenomen in de begroting. Door een wijziging in de BBV (Besluit begroting en Verantwoording), dienen de onderhoudskosten van de gemeentelijke gebouwen voortaan te worden gedekt uit de reguliere exploitatie, dan wel een hiervoor gevormde voorziening. Per saldo betreft het een tijdelijke uitzetting van € 100.000 per jaar tot en met 2022.

Bestemmingsreserve Sociaal Domein
Uw raad wordt voorgesteld het incidentele overschot van de budgetten in het Sociaal Domein over 2015 op te nemen in een nieuw te vormen bestemmingsreserve Sociaal Domein om daarmee schommelingen op te vangen. Voorgesteld wordt om het maximum van deze reserve op nagenoeg 10% van de budgetten van het Sociaal Domein te stellen. We stellen dit daarmee op maximaal € 6,5 miljoen. Het huidige geschatte overschot 2015 is € 5,9 miljoen. Bij de jaarrekening 2015 kan de definitieve stand worden opgemaakt. Daarnaast zullen wij bij de Perspectiefnota mogelijke voorstellen doen om de besparingen op de maatwerkvoorzieningen deels in te zetten in het versterken van de preventie.

<u>Themabegroting 2016 en de meerjarenbegroting 2017-2019</u>
In de Perspectiefnota 2015 was een hogere algemene uitkering uit het Gemeentefonds opgenomen in het meerjarenperspectief 2016-2019. Door de lagere uitgaven van het Rijk, zijn de accressen echter naar beneden bijgesteld, is de uitkeringsfactor lager en is er een nadeel met betrekking tot het groot onderhoud van het gemeentefonds. Daar tegenover staat dat de hoeveelheden zijn aangepast, waardoor de verlagingen voor het grootste gedeelte worden geneutraliseerd. Voor het jaar 2016 hebben bovenstaande mutaties een negatief effect op de totale inkomsten. Vanaf de jaarschijf 2017 is er een positief effect ten opzichte van de oorspronkelijke ramingen.
Ten opzichte van de septembercirculaire 2014 zijn er extra middelen door het rijk beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de taken binnen het Sociaal Domein. Door het toepassen van 'ingroeipaden', worden de kortingen op deze budgetten geleidelijk verlaagd en wordt de korting niet in een jaarschijf verwerkt. Conform de afspraak worden de budgetten in het Sociaal Domein budgettair neutraal verwerkt in de begroting. Daarnaast is er voor de Huishoudelijke Hulp € 1 miljoen extra beschikbaar voor de jaren 2015 en 2016. Het financiële effect over 2015 is verwerkt in de bestuursrapportage 2015 en de eenmalige inkomst in 2016 is verwerkt in de begroting 2016.

Herstructurering leningportefeuille
In de Perspectiefnota 2015 beschreven wij ons voornemen om de herstructurering van onze leningportefeuille te onderzoeken: "Daarnaast zal voor het opstellen van de themabegroting 2016 een nadere analyse plaatsvinden over de opgenomen rente in de begroting". Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2015 is een motie aangenomen om de mogelijkheden zo spoedig mogelijk te onderzoeken, rekening houdende met wijzigende rentepercentages.

Deze zomer hebben wij het onderzoek uit laten voeren en zijn wij over gegaan tot herfinanciering. Het rentevoordeel is aanzienlijk, mede omdat de rente na de behandeling van de Perspectiefnota zich gunstig ontwikkelde. Door een totaal aan leningen van € 93,1 miljoen te herfinancieren en het opnieuw definiëren van de uitgangspunten voor het ramen van de verwachte rentelasten, is er een voordeel ontstaan van € 2 miljoen per jaar (€ 1 miljoen herfinanciering en € 1 miljoen als gevolg van gewijzigde uitgangspunten van de toerekening van kapitaallasten). In de primitieve begroting 2016 zijn deze effecten verwerkt. De herfinancieringovereenkomsten zijn in augustus aangegaan, waardoor er ook in 2015 een voordeel ontstaat. Dit voordeel is verwerkt in de Bestuursrapportage 2015.

Op onderstaande punten wijkt de nu voorliggende Themabegroting 2016 af van de geprognosticeerde einduitkomsten zoals die zijn opgenomen in de door u vastgestelde Perspectiefnota 2015.

omschrijving	*2016 x 1.000*	*2017 x 1.000*	*2018 x 1.000*	*2019 x 1.000*
Uitkomsten Themabegroting 2015	15	47	52	52
Mutaties Perspectiefnota 2015				
Mutaties structureel	304	293	350	231
Verzamelbesluiten 2015-1, 2015-2 en 2015-3	-340	-340	-340	-340
Correctie Verzamelbesluit 2015-3	20	20	20	20
Einduitkomsten structureel 2016-2019 (P-nota 2015)	-1	20	82	-37
Aanvullende mutaties begroting 2016-2019				
Bestuursrapportage 2015	-481	-481	-481	-481
Verzamelbesluit 2015-4	30	30	30	30
Grondbedrijf	-67	28	2	362
Raadsbesluit onderhoudskosten Skoatterwâld	0	-23	-31	-39
Compensatie lonen en prijzen	0	326	603	603
Algemene uitkering gemeentefonds	-670	167	404	1.418
Herstructurering leningportefeuille	2.100	2.069	2.020	1.971
	912	2.116	2.547	3.864
Extra toevoeging algemene reserve	-900	-2.100	-2.600	-3.800
Uitkomsten Themabegroting 2016-2019	11	36	29	27

De uitkomsten van de Themabegroting 2016-2019, zijn toegevoegd aan de post 'onvoorzien'.

Bij de herstructurering van onze leningen willen wij een tweetal kanttekeningen plaatsen:

- De herstructurering is gebaseerd op een te verwachten renteontwikkeling en te verwachten investeringsbehoefte. Dit zijn aannames met beperkte marges. Een stijging van de investeringsbehoefte en het daaraan gekoppelde rentepercentage zal er direct toe leiden, dat de lasten in de begroting stijgen;
- Door de herstructurering van de leningportefeuille hebben wij ook de afschrijvingslasten opnieuw begroot. Ook hierbij geldt dat wij scherpe marges hanteren. Dit draagt bij aan de omvang van het effect van de herstructurering. Een gevolg is bijvoorbeeld dat de bestuursrapportage door de herstructurering lagere eenmalige voordelen zullen kennen.

Bij de herstructurering is uitgegaan van de volgende uitgangspunten:

- De werkelijke rentelasten van de huidige leningportefeuille worden toegerekend aan de begroting;
- De lasten die voortvloeien uit de financiering van de kapitaalbehoefte worden bepaald d.m.v. 'de IRS (rekentarief waar de banken de rente op baseren) + kredietopslag geldgever + onzekerheidstoeslag';
- De rente-inkomsten vanuit het grondbedrijf blijft gehandhaafd op 3,5% van de boekwaarde;
- De rente-inkomsten vanuit het product riolering blijft gehandhaafd op 4,75% van de boekwaarde;
- De rente-inkomsten vanuit de kapitaaldienst wordt vastgesteld op 2,41%, te weten het gemiddelde rentepercentage van de totale leningportefeuille, van de boekwaarde;
- De rente-inkomsten v.w.b. de hypothecaire geldleningen, de 'stelselwijziging', investeringen Sportstad (4,05% en 4,65%) en Parkeren (4,75%) blijft gehandhaafd op de tarieven zoals deze in voorgaande jaren zijn gehanteerd;
- De vrijval van afschrijvingslasten door het uitstellen of vertragen van investeringen wordt begroot op basis van de laagste vrijval in de afgelopen 5 jaar.

Op basis van de voorgestelde uitgangspunten wordt een financieringsresultaat gerealiseerd van circa € 2,1 miljoen in 2016. Belangrijk hierbij op te merken is dat hierdoor nog scherper is begroot. De incidentele meevallers zoals deze de afgelopen jaren werden verantwoord in de bestuursrapportage, zullen hierdoor in de toekomst een minimale omvang hebben.
Gezien de aard van de uitgangspunten stellen wij u voor een nadere toelichting te verzorgen voor uw Auditcommissie.

Wij concluderen dat door de herfinanciering de noodzaak van het verder professionaliseren van de treasuryfunctie toeneemt. Binnen de organisatie worden hiertoe stappen gezet. Op deze wijze willen wij, in overleg met uw raad, de risico's in de toekomst tot een minimum beperken.

Bovenstaande uitkomsten laten, mede door de herfinanciering van de leningportefeuille en een oplopende algemene uitkering, een positief beeld zien. Voor ons college is dit geen reden om te spreken dat het traject met betrekking tot het financieel herstel is afgerond. Zoals al eerder is aangegeven, worden in de Perspectiefnota 2016 voorstellen gedaan in relatie tot het benodigde weerstandsvermogen. En zal er meer inzicht zijn in de financiële consequenties van de duurzame instandhouding van de kapitaalgoederen en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Ook de inkomsten uit de algemene uitkering laten, zoals wij in de Perspectiefnota 2015 al schreven, een grillig verloop zien. Dit is het gevolg van de systematiek 'samen de trap op, samen de trap af', waarbij lagere uitgaven door het rijk, leiden tot lagere inkomsten voor de gemeenten.

Omdat de bovenstaande risico's nog niet financieel zijn vertaald, achten wij het van belang om de positieve uitkomsten niet op voorhand te bestemmen. Om deze reden stellen wij voor de saldi per jaarschijf toe te voegen aan de algemene reserve.

2. Nadere toelichting Themabegroting 2016

De Themabegroting 2016 is gebaseerd op continuering van bestaand beleid en de besluitvorming van de Perspectiefnota 2015. De vastgestelde uitgangspunten uit de nota zijn verwerkt in de Themabegroting 2016, inclusief de bezuinigingsmaatregelen. Conform de meicirculaire van het ministerie en de CAO onderhandelingen, is er een inflatiecorrectie toegepast op alle uitgavenramingen van 1% en een loonstijging van 1%. In de financiële overzichten zijn deze mutaties reeds verwerkt.

Grondbedrijf/Infrastructurele projecten

De komende jaren zullen de boekwaarden van het grondbedrijf een dalende trend laten zien. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere voorziene opbrengsten uit verkopen versus kosten voor bouw- en woonrijpmaken, rentekosten en overige exploitatiekosten. Daarnaast leidden de lagere boekwaarde tot een structurele daling van de rentelasten op de diverse complexen. Dit alles is gebaseerd op de exploitatieberekeningen voor de diverse complexen, waarvan de meeste de basis vormden voor de boekwaarden bij de Jaarrekening 2014. Op dit moment worden geen aanvullende stortingen en/of onttrekkingen aan voorzieningen voor verlies voorzien.

Algemene reserve

Zoals bekend staat de gemeente Heerenveen door de negatieve algemene reserve onder preventief toezicht van de provincie. Het negatieve saldo is in twee jaar tijd teruggebracht van € 26,2 miljoen naar een positief saldo van € 300.000 (prognose eind 2015). Door het ingezette beleid is het meerjarenperspectief dusdanig dat de algemene reserve eind 2019 een positief saldo laat zien van € 21,7 miljoen. Hierin zijn de extra stortingen over de jaren 2016 t/m 2019 verwerkt, zoals onder punt 2 is aangegeven.

Verloop algemene reserve 2013-2019	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Stand 1 januari	-26.222.920	-16.608.854	-8.468.718	300.271	4.358.225	9.744.179	15.309.133
Correctie beginstand herindeling Boarnsterhim		97.045					
Stelselwijziging	8.799.381						
Kapitaallasten stelselwijziging **	-521.000	-513.381	-513.381	-513.381	-513.381	-513.381	-513.381
Verzamelbesluit	1.056.750	251.002	525.000				
Bestuursrapportage	278.935	4.000.111	811.627				
Spaarcomponent **		2.518.335	2.654.335	2.790.335	2.926.335	3.099.335	3.099.335
Rekeningresultaat (vrg. jaar)		337.980	-1.308.592				
Verantwoordings- en Perspectiefnota		260.000					
Extra storting Verantwoordings- en Perspectiefnota		960.000		881.000	873.000	379.000	
Extra storting (begroting 2016)				900.000	2.100.000	2.600.000	3.800.000
Financiële afwikkeling herindeling Boarnsterhim		229.044					
Liquidatie IBF BV/CV			6.600.000				
Stand 31 december	**-16.608.854**	**-8.468.718**	**300.271**	**4.358.225**	**9.744.179**	**15.309.133**	**21.695.087**

** De spaarcomponent bestaat uit de reguliere storting en de kapitaallasten van de stelselwijziging.

Door de ontwikkeling van de algemene reserve is er aanleiding voor herbezinning op het preventief toezicht. Het duurzaam financieel herstel van onze gemeente vraagt daarentegen meer dan een focus op de algemene reserve alleen. Onze schulden zijn hoog en de risico's groot. In de Perspectiefnota 2015 schreven we dat wij 2015 beschouwen als overgangsjaar. Gewerkt wordt aan een analyse van het onderhoud en beheer van de openbare ruimte en kapitaalgoederen. Ook doen we ervaringen op met onze nieuwe verantwoordelijkheden in het sociaal domein. Daarnaast leggen wij u begin 2016 binnen het kader van het provinciaal toezicht een concept reactie op de begrotingscan voor. Bij de Perspectiefnota 2016 kunnen wij een onderbouwing leveren van het benodigd weerstandvermogen. Wij zullen, nadat wij het standpunt van uw raad hierover hebben vernomen bij de begrotingsbehandeling, deze overwegingen en uw standpunt inbrengen in onze gesprekken met Gedeputeerde Staten.

3. Gemeentelijke belastingen en heffingen

In het algemeen is er rekening gehouden met een verhoging van de belastingen, leges en overige tarieven met het verwachte inflatiepercentage van 1%.

Voor de riool- en afvalstoffenheffing zijn de tarieven 100% kostendekkend. De opbrengsten van deze heffingen zijn in de begroting niet gemuteerd ten opzichte van 2015. Afhankelijk van de lopende ontwikkelingen op het gebied van afval en de vaststelling van het nieuwe Watertakenplan, worden de tarieven voor 2016 in december aan u voorgelegd. Eventuele mutaties hebben, naast het effect van de compensabele BTW, geen invloed op het begrotingssaldo.

Voorgesteld wordt om de onroerende-zaakbelastingen te verhogen met het eerder genoemde inflatiepercentage (1,0%) en conform de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014 een verhoging door te voeren van 0,5%.

Het college van burgemeester en wethouders van Heerenveen,

de secretaris,	de burgemeester,
de heer F.H. Perdok	de heer T.J. van der Zwan

GEMEENTE HEERENVEEN
/ gemeenteraad /

Registratie
GF15.20079

Onderwerp
Bestuursrapportage 2015 en Themabegroting 2016

De raad van de gemeente Heerenveen;
gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 29 september 2015;

gelet op artikel 191 gemeentewet,

Besluit
1. De Bestuursrapportage 2015 vast te stellen ;
2. De Themabegroting 2016, inclusief de meerjarenbegroting 2017-2019, vast te stellen;
3. In te stemmen met de uitgangspunten voor de tariefverhogingen van de gemeentelijke belastingen en heffingen in 2016.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 9 november 2015.

de griffier, de voorzitter,

mevrouw W.J.M.A. Jansen de heer T.J. van der Zwan